

Кучма А.М. (м. Київ)

Творчість, політехнізм, освіта

«Жодній людині, що займає необхідне місце в виробничо-технологічній ієрархії, неможливо відмовити в творчості, і значить, жодного неможливо позбавити найвищого, можливого в даний період освіти, навчання». [1] Цією думкою В.О. Босенка – Філософа, Вчителя, що, – на превеликий жаль, – зовсім нещодавно покинув цей світ, цілком можливо виразити органічний зв'язок творчості з освітою, і вже зовсім очевидний – зв'язок творчості з якісною освітою. Творчість – основа всіх гуманітарних спеціальностей. Письменник, актор, співак, перекладач, вчитель, винахідник – основний виробничий процес цих професій полягає у творчості. Адже, для них немає раз і назавжди відпрацьованих процедур, неможливо «зазубрити», розробити жорсткі стандартні засоби для виконання професійних обов'язків; в ідеалі, їх обов'язок – творчість в чистому вигляді. Їх навіть так називають «Творчі особистості». В цьому контексті виникає питання, – в ідеалі: чи не повинна бути творчість — професійним параметром будь-кого? Себто, стає питання про баналізацію творчості, або, кажучи більш строго та академічно: про конституювання творчості в формі практичної всезагальності, незважаючи на професійний поділ, який, і тут ми згодні з В.О. Босенком, взагалі є другорядним: професія стає зникаючим моментом, що знімається в новій основі, зникає в діалектичній сутності – по формі, щоб постати в своїй дійсній сутності за змістом. [1] Тоді зразком, взірцем, еталоном будь-якої освіти стає не вузькопрофільне, вузькоспеціалізоване навчання, що є ідеалом в деяких нині суцільних освітніх системах, і має немало прихильників включно і в нашій, а так зване «політехнічне» навчання – всебічне, найширше, дійсно творче, що враховує єдність інтелектуального, фізичного, технічного, гуманітарного тощо складників. І хоча політехнічна освіта не є різновидом спеціальної технічної освіти, а має бути основою, отриманою всіма без виключення членами суспільства, проте на сьогоднішній день, вона є скорше важко досяжним ідеалом, і не тільки по сукупності технічних заходів, що мають бути втілені в життя для перебудови освітньої системи, а й по складності розуміння; адекватного, науково бездоганного осмислення необхідності саме такої побудови освіти широкими колами громадськості взагалі, і діячами від освіти, зокрема. І вже конче необхідною така освіта є для технічних спеціалістів. Адже, практична, творча, політехнічна освіта – основа поставання людини як спеціаліста і особистості, а в більш широкому

розумінні – «процес перманентного поставання людської сутності».[2]

Ще однією тенденцією, що вона, на перший погляд, здається масовою (за кількістю публікацій у науковій та білянауковій пресі), є гуманізація технічної освіти. Проте, загальна декларативність цієї теми нині красномовно і більше говорить про існування самої проблеми, аніж вказує на шляхи її вирішення. І в цьому контексті необхідно згадати, що витoki гуманізації технічної освіти пов'язані з формуванням (на базі колишніх технічних вузів) технічних університетів. Тоді здавалося, що це «автоматично» зніме проблему гуманізації, все виглядало логічно: гуманітарні кафедри, навчаючи «технарів», долучатимуть їх до здобутків всесвітньої культури, закладатимуть у них основи гуманістичного світогляду і т.д. Пройшов час, створені університети, а проблема постала знову і вже з новою силою. Найочевидніше пояснення цьому – загальні тенденції в сучасній освіті: вузькопрофільна спеціалізація, «болонізація», скорочення гуманітарних курсів до обсягів, які навіть мінімально не розкривають їх змісту тощо. Проте, можна припустити й інше: можливо, задекларований політехнізм університетів не спрацював? Можливо, перетворення інститутів в університети «спрацювало» лише на папері, а в дійсності ж вони працюють відокремлено, не даючи такого бажаного синергетичного ефекту, ефекту дійсно універсальної освіти, освіти, що «виробляє метод, спосіб отримання нових знань, що спрацьовує результативно в будь-якому випадку, в будь-якій ситуації, навіть тоді, коли спеціаліст буде мати справу з такими реальностями, яких зовсім не було, і не могло бути під час навчання». [1]

Література:

1. Босенко В. Воспитать воспитателя. – К., 2004. – 352 с.
2. Новіков Б.В. Творчість у філософському вимірі // Не шутите, согнем: Сб. статей. – К., 2003. – С.166-176